

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/36/2021
Identifikačné číslo spisu: 7115216506
Dátum vydania rozhodnutia: 25.08.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7115216506.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu L. A., bývajúceho v O. I., G. č. XXXX/XX, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska č. 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 24 C 283/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. septembra 2020 sp. zn. 3 Co 195/2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 16. septembra 2020 sp. zn. 3 Co 195/2019 a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou proti žalovanej domáhal a/ zaplata sumy 15.740 € titulom nemajetkovej ujmy; b/ zaplata sumy 1.120 € titulom náhrady za stratu na zárobku; c/ zaplata úrokov z omeškania vo výške 9 % ročne od 31. decembra 2010 do zaplata, titulom náhrady škody spôsobenej rozhodnutiami súdov o väzbe s poukazom na skutočnosť, že bol spod obžaloby oslobodený. Žalobu odôvodnil tým, že uznesením Okresného súdu Trebišov z 24. septembra 2010 sp. zn. 0 Tp 542/2010 (č. l. 8) bol vzatý do väzby, táto začala plynúť od 20. septembra 2010 do 4. novembra 2010, kedy bol uznesením Okresného súdu Trebišov zo 4. novembra 2010 sp. zn. 0 Tp 542/2010 (č. l. 10) prepustený na slobodu (ďalej len „prvé väzobné stíhanie“, „prvá väzba“). Do väzby bol vzatý za skutok, od ktorého bol neskôr rozsudkom oslobodený spod obžaloby. V rovnakej trestnej veci vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 3 T 9/2011 bol uznesením z 15. novembra 2011 (č. l. 19) opätovne vzatý v tej istej veci do väzby so začiatkom jej plynutia 14. novembra 2011. Krajský súd v Košiciach uznesením z 5. decembra 2011 sp. zn. 8 Tos 91/2011 (č. l. 28) zrušil uznesenie Okresného súdu Trebišov z 15. novembra 2011 sp. zn. 3 T 9/2011; vzal žalobcu do opätovnej väzby so začiatkom plynutia 14. novembra 2011 (ďalej len „druhé väzobné stíhanie“, „druhá väzba“). Krajský súd v Košiciach uznesením z 18. októbra 2012 sp. zn. 4 Tos 87/2012 (č. l. 73) zrušil uznesenie Okresného súdu Trebišov z 25. septembra 2012 sp. zn. 3 T 9/2011; žalobcu prepustil z väzby na slobodu. Výkonom väzby došlo podľa názoru žalobcu k neprimeranému zásahu do jeho občianskej a ľudskej dôstojnosti, čo veľmi negatívne ovplyvnilo jeho psychické zdravie.

2. Pred začatím konania vo veci samej, žalobca vzal späť žalobu v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 140 €.

3. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. septembra 2016 č. k. 24 C 283/2015 - 339 rozhodol vo veci samej, žalovanú zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcovi titulom straty na zárobku sumu 204 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 23. apríla 2015 až do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (I.); v prevyšujúcej časti o zaplatenie sumy 916 € s príslušenstvom žalobu zamietol (II.); žalovanú zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu 15.600 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 23. apríla 2015 až do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (III.); v časti o zaplatenie sumy 140 € s príslušenstvom konanie zastavil (IV.); rozhodol o trovách konania (V.).

4. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 23. apríla 2018 sp. zn. 3 Co 166/2017 (č. l. 384) na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Košice I z 22. septembra 2016 č. k. 24 C 283/2015 - 339 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi titulom straty na zárobku sumu 204 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 23. apríla 2015 až do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (I.); vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu 15.600 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 23. apríla 2015 až do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (III.); ako aj vo výroku o náhrade trov konania žalobcovi v rozsahu 88 % (V.); a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalobca po rozhodnutí odvolacieho súdu vzal žalobu v časti o zaplatenie sumy 204 € s príslušenstvom späť.

6. Súd prvej inštancie po zrušení a vrátení veci odvolacím súdom rozsudkom z 23. októbra 2018 č. k. 24 C 283/2015 - 432 žalovanú zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 15.600 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 23. apríla 2015 až do zaplatenia, ktorá pozostáva zo sumy 7.800 € titulom náhrady škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe - uznesením Okresného súdu Trebišov z 24. septembra 2010 sp. zn. 0 Tp 542/2010 a zo sumy 7.800 € titulom náhrady škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe - uznesením Krajského súdu v Košiciach z 5. decembra 2011 sp. zn. 8 Tos 91/2011, v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (I.); konanie v časti o zaplatenie sumy 204 € s príslušenstvom zastavil (II.); rozhodol o trovách konania (III.).

6.1. Z dôvodu toho, že sa žalobca domáhal už iba náhrady škody spôsobenej rozhodnutiami súdov o jeho väzobnom stíhaní, súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 1 ods. 1 písm. a/, § 3 ods. 1, ods. 2, § 4 ods. 1 písm. a/ bod 1, § 8 ods. 5, ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Za nesporné považoval to, že žalobca v súlade s § 10 tohto zákona podal u žalovanej žiadosť o uspokojenie svojho nároku titulom náhrady škody s tým, že jeho nárok nebol ani sčasti uspokojený; že podľa § 4 ods. 1 písm. a/ tohto zákona je oprávneným konať v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Súd prvej inštancie mal za to, že v danom prípade bol naplnený prvý predpoklad pre záver o zodpovednosti štátu a to že v prípade žalobcu nedošlo k právoplatnému vysloveniu viny za skutok, v súvislosti s ktorým bol väzobne stíhaný (§ 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z.). Vo vzťahu k druhému predpokladu, t. j. k nezavineniu väzobného stíhania žalobcom, súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ ide o jeho prvú väzbu, tak žalobca bol vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku (ďalej len „Trestný poriadok“). Súd prvej inštancie sa nestotožnil s argumentmi žalovanej, že by si žalobca sám zaviniť svoje väzobné stíhanie, keďže zavinenie obvineného na svojom väzobnom stíhaní vo všeobecnosti nemožno stotožňovať so zavineným začatím trestného stíhania a rovnako nemožno za takéto zavinenie považovať to, že išlo o osobu niekoľkokrát súdne trestanú, že vzhľadom na osobu páchatel'a je tu dôvodná obava, že by mohol ďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti, keďže zo žiadneho dôkazu nevyplývalo také správanie žalobcu, ktoré by odôvodňovalo obavu, že by žalobca chcel pokračovať v trestnej činnosti, že by chcel dokonať trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo že by pripravoval alebo hrozil spáchaním ďalšieho trestného činu. Vo vzťahu k prvému

väzobnému stíhaniu žalobcu súd prvej inštancie konštatoval, že toto si žalobca sám nezavinil. Čo sa týka druhého väzobného stíhania, ani v tomto prípade nedospel k opačnému záveru, t. j. že by si žalobca toto väzobné stíhanie zavinil sám. Súd prvej inštancie pritom vychádzal z uznesenia Krajského súdu v Košiciach z 5 decembra 2011 sp. zn. 8 Tos 91/2011, v ktorom sa uvádza, že nebol daný zákonný dôvod žalobcu na vzatie do väzby a to vzhľadom na jeho opakované hospitalizácie a práceneschopnosť. Do opätovnej väzby bol žalobca vzatý podľa § 71 ods. 2 písm. e/ Trestného poriadku. Z obsahu spisu vedenom na Okresnom súde Trebišov sp. zn. 5 T 195/2011 súd prvej inštancie zistil, že v danom prípade síce existoval zákonný dôvod pre väzobné stíhanie žalobcu (§ 71 ods. 2 písm. e/ Trestného poriadku), pretože tento bol obvinený pre ďalší úmyselný trestný čin, ktorý mal spáchať po prepustení z prvého väzobného stíhania, avšak vzhľadom na skutočnosť, že žalobca bol následne spod obžaloby za tento trestný čin oslobodený sa stáva nesporným, že svoje väzobné stíhanie si ani v tomto prípade sám svojim konaním nezavinil.

6.2. K existencii škody a príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o väzbe a vznikom škody súd prvej inštancie uviedol, že v danom prípade nebolo sporné, že trestné stíhanie žalobcu trvalo tri roky, v rámci ktorého došlo k pozbaveniu jeho osobnej slobody výkonom väzby dvakrát, čo so zreteľom na psychický stav žalobcu nie je zanedbateľné berúc do úvahy dĺžku výkonu väzby (spolu 385 dní). Žalobca v priebehu druhého väzobného stíhania žiadal päťkrát o prepustenie z väzby na slobodu, vyhovené mu však nebolo. Súd v trestnej veci žalobcu rozhodol rozsudkom z 23. februára 2012 a 29. novembra 2012, pričom žalobcovi v oboch prípadoch uložil trest odňatia slobody v trvaní sedem rokov. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že takýto priebeh trestného konania prispel k jeho pocitom neistoty, stresu, úzkosti a frustrácie najmä v spojení s hrozbou vysokej trestnej sadzby. Výkonaným dokazovaním (lekárske správy žalobcu) považoval súd prvej inštancie za preukázané, že problémy s jeho duševným zdravím sa zintenzívnili počas jeho väzobného trestného stíhania, žalobca bol v jeho priebehu viackrát hospitalizovaný, čomu tak nebolo pred jeho väzobným stíhaním. Odkazujúc na znalecký posudok č. 179/2010 vyhotovený znalcom P. Š. X. I. a P. G. P. O., znalcami z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria (č. l. 142); správ P. U. X.; správ Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice, Psychiatrická klinika (č. l. 180 a nasl.) týkajúcich sa zdravotného stavu žalobcu vo vzťahu k obdobiam jeho prvého a druhého väzobného stíhania ako aj obdobia po jeho prepustení z výkonu väzby, dospel súd prvej inštancie k záveru, že v danom prípade boli preukázané negatívne dopady oboch rozhodnutí o väzobnom stíhaní žalobcu do jeho osobnostnej sféry - na jeho duševné zdravie. Žalobca medzi výkonom prvej a druhej väzby absolvoval dve dlhodobé hospitalizácie a následne po nástupe do výkonu väzby bol jeho zdravotný stav zhoršený, jeho psychické problémy pretrvávajú doposiaľ a to aj tri roky po jeho druhom väzobnom stíhaní. Okrem duševných problémov začal žalobca požívať alkohol, psychotropné látky. Vzhľadom na uvedené dospel súd prvej inštancie k záveru o existencii príčinnej súvislosti medzi rozhodnutiami o väzobnom stíhaní žalobcu a následkom (nemajetkovou ujmu) s tým, že tento vzájomný vzťah je jednoznačne priamy a bezprostredný.

6.3. Priznanú sumu 15.600 € považoval súd prvej inštancie za primeranú, predstavujúcu optimálne a účinné vyváženie a zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu do práv žalobcu s tým, že je ťažké kvantifikovať, aký je podiel následkov a teda, rozsah a intenzita nemajetkovej ujmy zvlášť vo vzťahu k prvému väzobnému stíhaniu (45 dní) a zvlášť k druhému väzobnému stíhaniu (takmer 1 rok). Je totiž zrejmé, že k rapídneho zhoršeniu psychického stavu žalobcu došlo v období po vykonaní prvého väzobného stíhania do začatia jeho druhého väzobného stíhania. Druhé väzobné stíhanie len umocnilo (stabilizovalo) už existujúci negatívny psychický stav žalobcu. Podľa názoru súdu prvej inštancie vzhľadom na jediný následok (psychické zdravie) a skutočnosť, že išlo o dve väzobné stíhanie žalobcu v jednej (tej istej) trestnej veci, je potrebné tento následok zásahu vnímať komplexne s tým, že pre žalobcu je podstatná celková suma priznaného odškodnenia.

6.4. V zmysle § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. s odkazom na § 517 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) veta prvá, ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. zaviazal žalovanú na zaplatenie úrokov z omeškania z priznanej istiny počnúc 23. aprílom 2015 až do zaplatenia. V konaní nebolo sporné, že žalobca požadoval o predbežné prerokovanie nároku žalovanú listom z 20. októbra 2014, žalovaná listom z 22. apríla 2015 žalobcovi oznámila, že jeho nárok neuznáva, čím sa nasledujúcim dňom, t. j. 23. aprílom 2015 dostala do omeškania.

6.5. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 zákona č.

160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

7. Odvolací súd na odvolanie žalovanej proti rozsudku súdu prvej inštancie z 23. októbra 2018 č. k. 24 C 283/2015 - 432 rozsudkom zo 16. septembra 2020 sp. zn. 3 Co 195/2019 rozhodol: potvrdil rozsudok v časti výroku pod č. I. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 15.600 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia, ako aj vo výroku o trovách konania (I.); zmenil rozsudok v časti výroku pod č. I. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi okrem priznanej istiny aj príslušenstvo tak, že v časti príslušenstva žalobu žalobcu zamietol (II.); rozhodol o trovách odvolacieho konania (III.).

7.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa stotožnil so správnymi skutkovými závermi i právnym posúdením prejednávanej veci, ako aj s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré čo sa týka priznania istiny uplatneného nároku titulom náhrady škody spočívajúcej v náhrade nemajetkovej ujmy v celom rozsahu v zmysle § 387 ods. 2 CSP poukazuje a to aj čo sa týka výroku rozsudku o náhrade trov konania. Rozhodnutiu súdu prvej inštancie nie je podľa jeho názoru možné vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, lebo súd prvej inštancie vzal do úvahy skutočnosti, ktoré zákonne z vykonaných dôkazov a prednesov sporových strán vyplynuli a vyšli za konania najavo, čím neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré zákonne boli vykonanými dôkazmi preukázané, v jeho hodnotení dôkazov nie je logický rozpor a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 a nasl. CSP. Súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval správne zákonné ustanovenia, ktoré aj správne vyložil a vyvodil zodpovedajúce právne závery o právach a povinnostiach sporových strán s tým, že rozsudok zodpovedá aj § 220 ods. 2 CSP. Pokiaľ ide o odvolacie námietky žalovanej týkajúce sa nedostatočného vyhodnotenia zisteného skutkového stavu veci, ako aj k následnému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v kontexte s nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolací súd tieto námietky považoval za neopodstatnené. Žalovaná sa totiž pri ich zdôvodnení pridrižovala procesnej obrany učinenej v konaní na súde prvej inštancie, s ktorou sa súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku správne vysporiadal v súlade s § 220 ods. 2 CSP, a to čo sa týka všetkých namietaných skutočností, majúcich dopad na skutkové vyhodnotenie veci a jej právne posúdenie. S odkazom na § 387 ods. 2 CSP sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie jeho správnosti toto doplnil. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie pri právnom posúdení základu nároku na náhradu škody postupoval v súlade s ustálenou judikatúrou a rozhodovacou praxou súdov Slovenskej republiky v súlade s čl. 2 ods. 1, 2 Základných princípov CSP (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 MCdo 15/2009, sp. zn. 3 Cdo 156/2017; nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 540/2016, sp. zn. III. ÚS 754/2016). Odvolací súd sa zároveň stotožnil aj s právnym názorom súdu prvej inštancie v tom, že vo veci je daný základ uplatňovaného nároku, keďže trestné stíhanie žalobcu bolo skončené jeho oslobodením spod obžaloby. V zmysle § 387 ods. 2 CSP tiež konštatoval, že súd prvej inštancie sa rovnako správne vysporiadal so základom uplatneného nároku, zavinením žalobcu na prvom a druhom väzobnom stíhaní, ako aj všetkými námietkami žalovanej. Keďže žalovaná v odvolaní spochybnila tiež základ uplatňovaného nároku, odvolací súd preskúmal aj rozhodnutie o výške tohto nároku, pričom konštatoval, že tento nárok žalobcu je nepochybne preukázaný. Čo sa týka nároku na náhradu nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie postupoval podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Aj podľa názoru odvolacieho súdu výška priznanej nemajetkovej ujmy (15.600 €) je v priamej príčinnej súvislosti s vedením väzobného trestného stíhania. Samotná skutočnosť, že žalobca bol nezákonne vo väzbe spolu takmer 1 rok a 45 dní, je tak vážnym zásahom do jeho osobnej integrity, že samotné konštatovanie porušenia práva nemôže byť postačujúcim zadosťučinením. Už samotný objektívny fakt stavu neistoty z hroziaceho trestu prislúchajúcemu protizákonnému konaniu, z ktorého bol žalobca obvinený, bol spôsobilý byť vnímaný negatívne, čo je zrejme aj bez potreby osobitného preukazovania týchto okolností. Žalobca pred jeho vzatím do väzby trpel psychickými problémami, tieto sa jeho vzatím do väzby zhoršili, čo vyplynulo z dokazovania.

7.2. Podľa odvolacieho súdu však súd prvej inštancie pochybil, ak priznal nárok na úroky z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká totiž až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia a až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania (R 45/2000; rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 185/2011, sp. zn. 7 Cdo 100/2017). Z tohto dôvodu preto zmenil rozsudok súdu prvej

inštancie v jeho vyhovujúcej časti o úrokoch z omeškania zo sumy 15.600 € a podľa § 388 CSP v tejto časti žalobu zamietol. Za vecne správny naproti tomu považoval rozsudok súdu prvej inštancie, čo sa týka výroku o trovách konania.

7.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, prípustnosť ktorého odvodzuje z § 420 písm. f/ CSP, § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP (č. l. 511).

8.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP namieta zmätočnosť (nedostatočné odôvodnenie) rozhodnutí oboch súdov nižšej inštancie. Má za to, že v prípade žalobcu a/ nebola preukázaná existencia priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi jediným žalobcom namietaným následkom a to zhoršením jeho psychického stavu a jeho väzobným stíhaním. Vzhľadom na zdravotný stav žalobcu, ktorý trpí psychickými problémami už od narodenia nebolo podľa žalovanej možné s určitosťou skonštatovať, že nebyť rozhodnutí o väzbe, psychický stav žalobcu by sa nezmenil. Zároveň nebolo možné vylúčiť ani to, že k zhoršeniu psychického stavu žalobcu mohlo dôjsť aj v dôsledku ktoréhokoľvek jeho trestného stíhania. Zo žiadnej z lekárskejších správ predložených žalobcom nevyplýval záver, že by zhoršenie jeho zdravotného stavu bolo spôsobené väzbou a že takémuto vývoju psychického stavu by vzhľadom na psychické problémy žalobcu, ktorými trpí už od detstva, nebolo došlo. Odvolací súd sa touto námietkou vôbec nezaoberal a to napriek tomu, že mala pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, naopak sa iba stotožnil s tvrdením súdu prvej inštancie, že výška nemajetkovej ujmy je v priamej príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania (bod 52 rozsudku odvolacieho súdu). Zmätočnosť ďalej vidí aj v tom b/, že na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o danosti základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy titulom rozhodnutia o väzbe odvolací súd cituje (bod 47 a 48 svojho rozsudku) pasáže rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vzťahujúce sa k inému právnomu titulu, a to k uzneseniu o vznesení obvinenia ako nezákonnému rozhodnutiu, ktorý však nebol predmetom tohto konania. Žalovaná v rámci odvolacieho konania vzniesla aj námietku zavinenia väzby žalobcom a to v oboch prípadoch jeho vzatia do väzby. Ani týmito námietkami žalovanej sa odvolací súd žiadnym spôsobom nezaoberal, a to napriek tomu, že mali pre rozhodnutie vo veci zásadný význam. Napokon zmätočnosť c/ vidí žalovaná aj v tom, že súdy žalobcovi priznali za prvé väzobné stíhanie v trvaní 45 dní rovnakú výšku náhrady nemajetkovej ujmy ako za druhé väzobné stíhanie v trvaní 340 dní. Odôvodnili to tým, že po vykonaní prvej väzby do začatia výkonu druhej väzby došlo na strane žalobcu k rapidnému zhoršeniu psychického stavu žalobcu a že druhá väzba tento negatívny psychický stav len umocnila, resp. stabilizovala. Ak by aj žalovaná pripustila, že v dôsledku prvej väzby došlo k rapidnému zhoršeniu psychického stavu žalobcu a že druhá väzba tento negatívny stav len umocnila, resp. „stabilizovala“ (čo však žalovaná vzhľadom na absenciu existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti namieta), nie je mysliteľné, aby táto jediná skutočnosť odôvodňovala priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za prvú väzbu v 7 - násobne vyššej výške ako za druhú väzbu v tej istej veci. Preto takéto odôvodnenie považuje žalovaná za nedostatočné, respektíve nepresvedčivé a v dôsledku toho, aj výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za neodôvodnenú a neprimeranú. Na základe namietanej zmätočnosti má žalovaná za to, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

8.2. Namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vidí žalovaná pri riešení právnej otázky „primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy“, pričom rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu v tejto právnej otázke je možné označiť za ustálenú a to s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 171/2005, sp. zn. 6 MCdo 15/2012, sp. zn. 6 Cdo 37/2012, sp. zn. 3 Cdo 7/2017, sp. zn. 2 Cdo 112/2017, sp. zn. 3 Cdo 19/2018, sp. zn. 3 Cdo 25/2019, sp. zn. 2 Cdo 30/2019. Podľa názoru žalovanej pri posúdení a určení výšky a primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch postupoval odvolací súd bez zohľadnenia platných a účinných vnútroštátnych právnych predpisov (upravujúcich aj iné finančné kompenzácie), súdnej praxe, relevantných rozhodnutí ESLP, ako aj bez zohľadnenia zásady spravodlivého zadosťučinenia.

8.3. Za právne otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) označila a/ „čo je potrebné považovať za zavinenie väzby poškodeným“; b/ „čo je potrebné považovať za zavinenie opätovnej väzby poškodeným“, keďže samotný zákon č. 514/2003 Z.

z. toto bližšie neustanovuje a samotná interpretácia a aplikácia § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z. je zverená všeobecným súdom. Podľa jej názoru oba sudy tieto otázky nesprávne právne posúdili a to v prípade oboch väzobných stíhaní žalobcu. Má za to, že v prípade prvého väzobného stíhania bolo zavinenie žalobcu preukázané jeho priznaním v rámci jeho výpovedí v čase jeho zadržania ako aj pri jeho výsluchu, ktorý predchádzal rozhodnutiu o väzbe 24. septembra 2010. Z oslobodzujúceho rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. októbra 2013 sp. zn. 4 To 7/2003 vyplýva, že žalobca skutok, z ktorého bol obvinený nespáchal. Jeho priznanie bolo teda nepravdivé a preto podľa názoru žalovanej predstavuje ukážkový príklad zavineného konania žalobcu na jeho vzatí do väzby. Zavinenie väzby žalobcom vidí žalovaná aj v jeho spôsobe života pred jeho prvým väzobným stíhaním a to že išlo o osobu trestne stíhanú a odsúdenú, dokonca v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia a to za rovnaký trestný čin, v súvislosti s ktorým bol žalobca vzatý do prvej väzby, pričom žalobca sa pred sudcom pre prípravné konanie k spáchaniu skutku priznal. K druhej vymedzenej právnej otázke vzťahujúcej sa na opätovnú väzbu žalovaná uvádza, že v zmysle § 71 ods. 2 písm. e/ Trestného poriadku je podstatné, že osoba ktorá má byť opätovne v tej istej veci vzatá do väzby je obvinená z ďalšieho úmyselného trestného činu, ktorý mala spáchať po prepustení z predošlej väzby. Zo zisteného skutkového stavu je zrejmé, že žalobca bol 5. októbra 2011 obvinený z ďalšieho úmyselného trestného činu, ktorý spája rovnaký predmet útoku ako pri trestnom čine, v súvislosti s ktorým bol žalobca vzatý do prvej väzby a ktorého sa mal dopustiť 28. augusta 2011, t. j. po jeho prepustení z prvej väzby. Keďže si žalobca vzatie do prvej väzby sám zaviniť, potom aj jeho druhú väzbu, ktorá je na existencii prvej väzby priamo závislá, mali sudy správne právne posúdiť ako väzbu zavinenú žalobcom podľa § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z.

8.4. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 15.600 € a vo výroku o trovách konania, zmenil a žalobu aj v tomto rozsahu zamietol ako nedôvodnú a zaviazal žalobcu na náhradu trov konania žalovanej v rozsahu 100 %, alternatívne aby ho zrušil a vec vrátil príslušnému súdu na ďalšie konanie.

9. K dovolaniu žalovanej podal svoje vyjadrenie žalobca (č. l. 529). Podľa jeho názoru rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje vady zakladajúce prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, respektíve § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, dovolanie žalovanej považuje za nedôvodné. Navrhuje preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej odmietol, alternatívne zamietol.

10. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP, § 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nie len prípustné ale tiež dôvodné.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

13. Žalovaná konkrétne prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

I.

14. Prípustnosť dovolania vyplýva podľa názoru žalovanej z § 420 písm. f/ CSP. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu rozumie (len) faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018), teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie, vykonával dokazovanie, zohľadňoval procesné oprávnenia strán sporu, dbal o ich rovné postavenie a vytváral im procesnú možnosť na realizáciu ich procesných oprávnení v súlade so zákonom). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritornú rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

16. O nesprávny procesný postup, ktorý je relevantný podľa § 420 písm. f/ CSP, ide v prípade takého vedenia sporu, pri ktorom konajúci súd nerešpektuje procesné ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich civilné sporové (mimosporové) konanie, v dôsledku čoho je strane zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní a prekazená realizácia jej patriacich procesných práv až v takej miere (intenzite), že tým dochádza k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (porovnaj napríklad R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018).

17. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Z dovolania žalovanej vyplýva, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) žalovaná vyslovene namieta zmätočnosť - nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí oboch súdov a to v súvislosti: a/ s nepreukázaním existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi zhoršením psychického stavu žalobcu a jeho väzobným stíhaním; b/ s ignorovaním odvolacej námietky týkajúcej sa zavinenia oboch väzobných stíhaní žalobcom zo strany odvolacieho súdu; c/ s priznaním náhrady nemajetkovej ujmy za prvú väzbu v sedemnásobne vyššej výške ako za druhú väzbu v tej istej veci. Posudzujúc dovolanie žalovanej podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), dovolací súd k jednotlivým námietkam v rámci tohto dovolacieho dôvodu uvádza nasledovné.

19. Podľa názoru odvolacieho súdu námietka žalovanej spočívajúca v nepreukázaní existencie priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi zhoršením psychického stavu žalobcu a jeho väzobným stíhaním (a/), sa v skutočnosti týka (ne)vykonaného dokazovania, čo vyplýva z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP), najmä z formulácie tejto námietky za použitia slovného spojenia „nepreukázanie existencie...“ žalovanou. Dovolací súd preto v tejto súvislosti konštatuje, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o

jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

20. K ďalšej námietke v rámci tohto dovolacieho dôvodu (b/) týkajúcej sa ignorovania odvolacej námietky žalovanej vo vzťahu k zavineniu oboch väzobných stíhaní žalobcom zo strany odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že k otázke nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu a jej právnym dôsledkom prijal občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu stanovisko (R 2/2016), právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

20.1. Druhá veta stanoviska R 2/2016 predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa napríklad tých prípadov, v ktorých rozhodnutie súdu (či už vo vzťahu ku komplexu v spore riešených otázok, alebo aj len jednej, avšak pre výsledok sporu rozhodujúcej otázke), neobsahuje žiadne odôvodnenie.

20.2. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Podobne judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

20.3. Podľa názoru dovolacieho súdu došlo postupom odvolacieho súdu k procesnej vade, na ktorú sa vzťahuje druhá veta stanoviska R 2/2016. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku náležite nevysporiadal s pomerne rozsiahlou argumentáciou žalovanej uvádzanou vo svojom odvolaní (bod II. II.A, II.B, II.C odvolania), pričom táto si vyžadovala špecifickú odpoveď. Táto sa týkala práve námietky (ne)preukázania zavinenia žalobcu vo vzťahu k jeho obojstranným väzobným trestným stíhaniam. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku iba stručne konštatoval v zmysle § 387 ods. 2 CSP, že súd prvej inštancie sa rovnako správne vysporiadal so základom uplatneného nároku, zavinením žalobcu na prvej a druhej väzbe, ako aj všetkými námietkami žalovanej bez toho, aby sa (podľa názoru dovolacieho súdu) s týmito podstatnými tvrdeniami žalovanej uvedenými v odvolaní vysporiadal (§ 387 ods. 3 CSP). Argumenty uvádzané žalovanou v odvolaní boli (sú) pritom právne významné pre posúdenie tejto právnej otázky - zavinenia žalobcu na svojom väzobnom stíhaní; žalovaná na ňu nedostala v kontexte jej odvolacej argumentácie jednoznačnú odpoveď odvolacím súdom, prípadne súdom prvej inštancie za aplikácie § 387 ods. 2 CSP. Odmietnutím sa zaoberať touto odvolacou námietkou žalovanej, odvolací súd porušil právo žalovanej na spravodlivý súdny proces, vrátane jej práva preukázať v konaní ňou tvrdené skutočnosti o preukázaní zavinenia väzobného stíhania žalobcom. Takýto postup odvolacieho súdu je preto nutné označiť ako arbitrárny, odporujúci princípu materiálneho právneho štátu.

20.4. Keďže odvolací súd neskúmal vec z právne významných hľadísk, porušil základné právo žalovanej na spravodlivý súdny proces, čím došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolanie žalovanej je preto v tejto časti dovolania nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený relevantný dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

21. Napokon v súvislosti s poslednou námietkou (c/) v rámci tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd uvádza, že čo sa týka tejto námietky žalovaná síce výslovne uvádza, že namieta nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, no posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) je

zrejme, že v skutočnosti namieta nesprávne právne posúdenie veci - priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pri oboch väzobných trestných stíhaniach žalobcu vo vzájomnej komparácii. Dovolací súd preto vo vzťahu k tejto námietke žalovanej uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018). Navyše aj sama žalovaná ďalej vo svojom dovolaní namieta riešenie právnej otázky, čo sa týka priznanej výšky náhrady škody žalobcom v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

22. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalovanej. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1 Cdo 166/2017, 2 Cdo 88/2017, 3 Cdo 146/2018, 4 Cdo 191/2018, 5 Cdo 29/2016, 8 Cdo 70/2017).

23. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f/ CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalovanou namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

II.

24. S poukazom na vyššie uvedené, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.